

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta. Vientimaksuilla katettaisiin maataloustulolain mukaista maatalouden osuutta maataloustuotteiden vientikustannuksista. Maidon vientikustannusmaksua perittäisiin 0,8 penniä maidontuottajalta vastaanotetun maidon rasvapitoisuusprosentin kymmenesosalta maidon 3,7 prosentin rasvapitoisuuden ylittävältä osalta. Sianlihan vientikustannusmaksun suuruus olisi sianlihakilolta 20 penniä, jos ruho painaa enintään 76 kiloa, ja 60 penniä, jos ruho painaa yli 76 kiloa. Vehnän vientikustan-

nusmaksu olisi 20 penniä kilolta ja ohran sekä kauran 10 penniä kilolta. Rukiin vientikustannusmaksu olisi 20 penniä kilolta 30 päivään kesäkuuta 1991 saakka, minkä jälkeen se nousisi 80 penniin kilolta. Lailla korvattaisiin vuonna 1990 voimassa olleet maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta annettu laki ja viljan vientikustannusmaksusta annettu laki (HE 113/90).

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1991 alusta. Esitys liittyy vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Maataloustuotteiden tuotanto- ja markkinatilanne

Maataloustuotantoa on pyritty vientituen supistamiseksi tasapainottamaan ja ohjaamaan usealla eri järjestelmällä. Vuoden 1989 erittäin hyvä sato ja erityisesti maitorasvan kotimaisen kulutuksen huomattava supistuminen ovat kuitenkin johtaneet aikaisempia arvioita selvästi suurempaan ylituotantoon ja vientituen tarpeeseen. Myös vuoden 1990 erinomainen sato merkitsee sitä, että vientituen tarve tulee säilymään huomattavan suurena, joskin ylituotanto painottuu aikaisempaa enemmän viljaan.

Meijerimaidon määräksi kuluvana vuonna ennustetaan noin 2 600 miljoonaa litraa, mikä on runsaat 50 miljoonaa litraa enemmän kuin

vuonna 1989. Vuonna 1990 voin ja voiöljyn vientitarve on noin 30 miljoonaa kiloa, juustojen noin 32 miljoonaa kiloa ja maitojauheiden noin 23 miljoonaa kiloa. Lisäksi viennin vaihtoehtona myydään kotimaahan maitojauheita ja teollisuusvoita alennettuun hintaan. Vuonna 1991 maidontuotantoa on tarkoitettu ohjata siten, että meijerimaidon määrä alenee noin 300 miljoonalla litralla. Tällöin esimerkiksi voin ja voiöljyn vientitarve supistuisi noin 23 miljoonaa kiloon ja juustojen noin 26 miljoonaa kiloon.

Vuonna 1990 tuotanto ylittää kotimaisen kulutuksen kananmunissa noin 19 miljoonalla kilolla, sianlihassa noin 22 miljoonalla kilolla ja naudanlihassa noin 8 miljoonalla kilolla. Vuonna 1991 vientitarpeen ennustetaan alenevan jonkin verran. Merkittävintä ylituotannon supistuminen tulee olemaan kananmunien tuo-

tannossa tuotannon keskeyttämissopimusten ansiosta.

Vuonna 1989 korjattiin erittäin hyvä viljasaato, jolla osaksi täydennettiin viljavarastoja. Rehuviljaa viedään vuonna 1990 noin 490 miljoonaa kiloa, josta vuoden 1989 satoa on noin 350 miljoonaa kiloa. Lisäksi viennin vaihtoehtona myydään kotimaahan maailmanmarkkinahintaista viljaa noin 170 miljoonaa kiloa. Myös vuoden 1990 sato muodostui erinomaisesti. Kokonaisviljasato arvioidaan noin 3 925 miljoonaksi kiloksi, jolloin kotimainen tarve ylittyy noin 1 200 miljoonalla kilolla. Tällöin tuettu kotimainen käyttö rinnastetaan vienniksi.

Viljan kokonaisylijäämien lisäksi leipäviljan viljelyn kasvu on yhä suurempi ongelma. Suhteellisesti eniten kotimainen kulutus on ylitetty rukiin viljelyssä. Kotimaisesta kulutuksesta pystyttiin 1980-luvulla tyydyttämään noin 70 prosenttia, kun vuosittainen viljelyala oli noin 36 000 hehtaaria ja keskimääräinen kokonais-sato noin 77 miljoonaa kiloa. Pääasiassa tuotantopoliittisten toimenpiteiden ja rukiin viljelylle suotuisten sääolojen johdosta vuosina 1988 ja 1989 ruista kylvettiin aikaisempaa paljon suuremmalle peltoalalle.

Kun vuonna 1989 myös keskimääräinen hehtaarisato muodostui edullisten säiden johdosta erittäin hyväksi, rukiin kokonaistuotanto kasvoi yhden vuoden aikana 2,5-kertaiseksi 1980-luvun keskiarvoon verrattuna ja vuotuista kotimaista kulutusta miltei kaksi kertaa suuremmaksi. Vuoden 1990 ruissadon korjaamisen jälkeen maassamme on miltei neljän vuoden käyttöä vastaavat ruisvarastot. Rukiin käytön alueellisen rajallisuuden vuoksi rukiille on varsin vaikeaa löytää ostajia maailmanmarkkinoilta. Kun lisäksi ruista voidaan pitää varastossa laadun heikkenemisen takia vain varsin lyhyen aikaa, tulisi rukiin viljelyä voimakkaasti vähentää.

1.2. Vientituki ja vientikustannusten jakautuminen

Vuonna 1989 maataloustuotteiden vientituki oli noin 2 410 miljoonaa markkaa. Valtio vastasi vientituen rahoituksesta kokonaisuudessaan, sillä maataloustulolain (736/89) mukaista vientivastuuta maataloudelle ei aiheutunut. Kuluvan vuoden varsinaisessa tulo- ja menoarviossa ja ensimmäisessä lisämenoarviossa vien-

titukeen on osoitettu 2 991 miljoonaa markkaa. Uusimpien arvioiden mukaan vientitukeen tarvittaisiin kuluvana vuonna noin 3 375 miljoonaa markkaa. Tästä määrästä maatalouden tulee maataloustulolain mukaisesti rahoittaa noin 790 miljoonaa markkaa. Vuonna 1991 maataloustuotteiden vientitukeen arvioidaan tarvittavan noin 3 090 miljoonaa markkaa, josta maatalouden vastuun osuus olisi noin 710 miljoonaa markkaa. Lisäksi tarkoituksena on, että maatalous osallistuu tuotannon tasapainottamisesta aiheutuviin menoihin maataloustulolain mukaisesti 146 miljoonalla markalla, mikä katettaisiin maataloudelta perittävillä maksuilla ja veroilla.

Vuonna 1991 maitovalmisteiden vientitukeen arvioidaan tarvittavan noin 1 240 miljoonaa markkaa, kananmunien vientitukeen noin 90 miljoonaa markkaa, lihan vientitukeen noin 400 miljoonaa markkaa, viljan vientitukeen noin 1 350 miljoonaa markkaa ja muuhun vientitukeen noin 10 miljoonaa markkaa. Arvioiden mukaan maatalouden osuus vientikustannuksista vuonna 1991 olisi viljassa noin 470 miljoonaa markkaa ja kotieläintuotteissa yhteensä noin 240 miljoonaa markkaa.

Maatalouden vientikustannusosuuden kattamiseksi kerätään lannoiteveroa, valkuaisveroa, maidon kiintiömaksuja ja vientikustannusmaksua, sianlihan vientikustannusmaksua ja peltonraivausmaksua. Suurilta sikala- ja kanalayrityksiltä peritään lisättyjä markkinoimismaksuja. Vuonna 1990 lannoiteveron tuotoksi arvioidaan noin 135 miljoonaa markkaa, valkuaisveron tuotoksi noin 195 miljoonaa markkaa, maidon kiintiö- ja vientikustannusmaksujen tuotoiksi 200 miljoonaa markkaa ja viljan vientikustannusmaksun tuotoksi noin 120 miljoonaa markkaa. Vuoden 1991 osalta on annettu tulo- ja menoarvioesitykseen liittyvät esitykset maatalouden vientikustannusosuuden perimiseksi. Aikaisemmin mainittujen perintätapojen lisäksi tarkoituksena on asettaa vero rehuksi käytetyille rasvoille.

2. Esityksen tavoitteet

Vientikustannusmaksujärjestelmän tavoitteena on kerätä maataloustulolain mukaista maatalouden osuutta vientikustannuksista siten, että eri tuotteiden markkinatilanne osittain vaikuttaa suoraan tuottajan kyseisestä tuotteesta saamaan hintaan. Esityksen mukaisilla vienti-

kustannuksilla jatkettaisiin ja täydennettäisiin vuonna 1990 käyttöön otettua järjestelmää. Ehdotetulla lailla korvattaisiin vuonna 1990 voimassa ollut maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta annettu laki (513/90) sekä viljan vientikustannusmaksusta annettu laki (HE 113/90).

Maidon vientikustannusmaksu määräytyisi maidon rasvapitoisuuden mukaan ja olisi edelleen 0,8 penniä maidon rasvapitoisuusprosentin kymmenesosalta siltä osin kuin maidon rasvapitoisuus ylittää 3,7 prosenttia. Kun maidon keskirasvapitoisuus on noin 4,3 prosenttia, olisi maidon vientikustannusmaksu koko maidontuotannon osalta keskimäärin 4,8 penniä litralta. Vientikustannusmaksu maitolitralta kohden vaihtelisi kuitenkin tuottajittain maidon rasvapitoisuuden mukaan.

Rasvakymmenystä kohti määritelty 0,8 pennin vientikustannusmaksu on saman suuruinen kuin tuottajamaidon samahintaisuudesta sekä laatu- ja koostumushinnoittelun perusteista annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (1263/89) mukaan tuottajalle on maitorasvasta maksettava. Maitorasvan perusteella määräytyvän vientikustannusmaksun tavoitteena on pyrkiä vaikuttamaan muun muassa maidontuottajan kotieläinjalostus- ja ruokintapäätöksiin siten, että maidon rasvapitoisuus saataisiin nykyistä paremmin vastaamaan maitovalmisteiden kulutusrakennetta. Maidon vientikustannusmaksun tuotoksi vuonna 1991 arvioidaan noin 110 miljoonaa markkaa.

Sianlihalle ehdotetaan 20 pennin vientikustannusmaksua, kun ruhopaino on enintään 76 kiloa. Tätä painavammista ruhoista vientikustannusmaksu olisi 60 penniä kilolta. Sianlihan vientikustannusmaksun kertymäksi arvioidaan noin 40 miljoonaa markkaa. Vientikustannusmaksun porrastus sian ruhon painon mukaan parantaa sianlihan laatua sekä rajoittaa lyhyellä aikavälillä tuotantoa.

Maatalouden markkinointivastuun painotuksessa yhä enemmän viljaan on ollut tarpeellista luoda järjestelmä, jolla vientikustannusrasitetta voidaan siirtää kotieläintaloudesta viljaan. Ennen viljan vientikustannusmaksusta annettua lakia (HE 113/90) viljan viljelijät osallistuivat vientikustannuksiin vain lannoiteveron kautta. Lannoiteverostakin huomattava osa kohdistuu kotieläintilojen rehuviljan ja nurmen viljelyyn.

Viljan vientikustannusmaksuksi vehnän ja rukiin osalta ehdotetaan 20 penniä kilolta sekä

ohran ja kauran osalta 10 penniä kilolta. Satovuoden 1991/92 alusta eli 1 päivästä heinäkuuta 1991 alkaen rukiin vientikustannusmaksu ehdotetaan korotettavaksi 80 penniin kilolta. Viljan vientikustannusmaksun tuotoksi vuonna 1991 arvioidaan 225 miljoonaa markkaa. Koska kesän 1990 sato muodostui keskimääräistä suuremmaksi, vientikustannusmaksun ei voitane katsoa vaikuttavan viljelijöiden taloudellista asemaa kohtuuttomasti. Viljelijän viljasta saamaan hintaan vaikuttavat myös sadon laadun mukaan maksettavat hyvitykset, jotka kuluvan vuoden sadosta ovat poikkeuksellisen suuret.

Rukiin 80 pennin vientikustannusmaksun taivotteena on maatalouden vientikustannusosuuden keräämisen lisäksi vaikuttaa rukiin viljelyyn siten, että ylimääräiset ruisvarastot voitaisiin sijoittaa kotimaan markkinoille kohtuullisen ajan kuluessa. Käytännössä ehdotetun vientikustannusmaksun odotetaan vähentävän rukiin viljelyaloja erittäin voimakkaasti.

Viljan vientikustannusmaksun osalta laki, lukuun ottamatta rukiin 80 pennin vientikustannusmaksua, on tarkoitettu koskemaan satoisuuden 1990/91 jälkipuoliskolla viljaliikkeisiin toimitettavaa viljaa. Viljakaupan häiriöttömän sujumisen takia ehdotetaan kuitenkin laki kokonaisuudessaan olevaksi voimassa kalenterivuoden 1991 loppuun. Tarkoituksena on, että hallitus harkitsee viljan vientikustannusmaksun tarpeellisuutta kesän 1991 sadon osalta riittävän luotettavien satoarvioiden valmistuttua ja ryhtyy vientikustannusmaksun tason suhteen tarvittaviin toimenpiteisiin.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä ja maatilahallituksessa. Viljan vientikustannusmaksua koskevasta ehdotuksesta on sovittu valtion ja maataloustuottajain välisissä maataloustuloneuvotteluissa elokuussa 1990. Maatalouden markkinointineuvosto on puoltanut esitystä.

4. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Ehdotettujen maksujen ja verojen tuotto luetaan osaksi maataloustulolaisissa tarkoitettua maataloustuottajien osuutta maataloustuottei-

den vientikustannuksista. Ehdotetuilla maksuilla ja veroilla kerättäisiin maatalouden osuutta vientikustannuksista vuonna 1991 noin 375 miljoonaa markkaa. Kyseisiä maksuja ja veroja ei lueta maatalouden tuotantokustan-

nuksiksi maataloustuloneuvotteluja varten laadittavassa kustannuslaskelmassa.

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia valtionhallinnossa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Pykälä sisältää lain tarkoitusta koskevan säännöksen. Maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksua on vuonna 1991 suoritettava valtiolle maataloustuotteiden viennistä aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi. Maksujen tuotto luetaan osaksi maataloustulolaisa tarkoitettua maataloustuottajien osuutta maataloustuotteiden vientikustannuksista.

2 §. Pykälän mukaan maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksua ei pidetä sellaisena maatalouden kustannuksena, joka olisi otettava huomioon maataloustuloneuvotteluja varten laadittavassa kustannuslaskelmassa.

3 §. Pykälän mukaan valtioneuvostolla olisi valtuus tilapäisesti päättää vientikustannusmaksun muutoksista tai maksun kantamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä, kun eduskunnalle on annettu esitys vastaavaksi lainmuutokseksi. Jos eduskunta vahvistaa vientikustannusmaksun alemmaksi kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu, palautettaisiin liikaa perityt määrät maksuvelvollisille ja edelleen tuottajille hakemuksetta.

2 luku. Maidon vientikustannusmaksu

4 §. Maidon vientikustannusmaksua olisivat velvolliset suorittamaan meijeriliikkeen harjoittajat.

5 §. Maidon vientikustannusmaksua olisi suoritettava 0,8 penniä maidontuottajalta vastaanotetun maidon rasvapitoisuusprosentin kymmenesosalta maidon 3,7 prosentin rasvapitoisuuden ylittävältä osalta. Maksua olisi suoritettava myös tuottajalta vastaanotetusta kerästä.

3 luku. Sianlihan vientikustannusmaksu

6 §. Sianlihan vientikustannusmaksua olisivat velvolliset suorittamaan teurastamoliikkeen harjoittajat.

7 §. Sianlihan vientikustannusmaksun suuruus olisi 20 penniä sianlihakilolta enintään 76 kilon ruhopainoon saakka. Yli 76 kiloa painavilta ruhoilta vientikustannusmaksu olisi 40 penniä kilolta. Maksua ei tulisi suorittaa tuottajalle palautettavasta eikä teurastamossa hylätystä sianlihasta.

4 luku. Viljan vientikustannusmaksu

8 §. Viljan vientikustannusmaksua olisi velvollinen suorittamaan viljakauppalaissa (580/78) tarkoitettu viljaliike ja siementavaran kaupasta annetussa laissa (669/75) tarkoitettu siementavaran pakkaamo.

9 §. Viljan vientikustannusmaksun suuruus olisi 20 penniä vehnä- ja ruiskilolta ja 10 penniä ohra- ja kaurakilolta. Rukiin vientikustannusmaksu olisi kuitenkin 1 päivästä heinäkuuta 1991 alkaen 80 penniä kilolta.

Jos viljelijän rukiista saama hinta vientikustannusmaksun vähentämisen jälkeen alittaisi myyntihetkellä voimassa olevan vientikustannusmaksulla alennetun ohran kausiporrastetun tavoitehinnan, vientikustannusmaksua olisi alennettava alitusta vastaavalla määrällä, kuitenkin enintään 80 penniä kilolta. Säännöksellä estetään se, ettei viljelijä vientikustannusmaksun takia saa rehurukiista ohraa heikompa hintaa.

10 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, että viljan vientikustannusmaksun suuruutta määrättäessä pidettäisiin perusteena kosteudeltaan 15 prosenttiseksi muunnettua viljaa. Valtion viljavaraosto varmuusvarastoi viljaa jonkin verran myös maatioilla sopimuksen perusteella. Tä-

män viljan osalta vientikustannusmaksun perusteena käytettäisiin tilityksen mukaista viljamäärää, koska viljan kosteuspitoisuus määritellään vasta silloin, kun vilja siirretään pois maatilavarastosta.

5 luku. Vientikustannusmaksun periminen

11 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maatilahallituksen tehtäväksi vientikustannusmaksun määräämisestä, maksuunpanosta ja kannosta huolehtiminen.

12 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, että maksuvelvollisen tulee oma-aloitteisesti suorittaa vientikustannusmaksu kunkin kalenterikuukauden aikana vastaanottamastaan maidosta, teurastamastaan sianlihasta tai tilitämästään ja myyntitarkoitukseen jauhettavaksi vastaanottamastaan viljasta. Säännöksen mukaan viljan vientikustannusmaksu ei koskisi viljelijän kotitarvekäyttöä varten jauhattamaa viljaa. Maksuvelvollisuuden piiriin tulisi kuitenkin vilja, jonka viljelijä jauhattaa myyntiä varten. Tilityspäivällä tarkoitetaan sitä päivää, jolloin viljaliike maksaa viljasta tuottajalle. Vientikustannusmaksu suoritettaisiin maatilahallitukselle viimeistään seuraavan kalenterikuukauden 25 päivänä. Tuottajien vastuu vientikustannuksesta toteutuisi pykälän 2 momentin mukaan siten, että maksuvelvollinen vähentäisi vientikustannusmaksua vastaavan määrän tuottajalle maksettavasta tuotteen hinnasta.

Pykälän 3 momentin mukaan maksuvelvollisen tehtävänä olisi 1 momentissa mainittuun ajankohtaan mennessä antaa maatilahallitukselle ilmoitus edellisen kuukauden aikana vastaanottamansa maidon, teurastamansa sianlihan ja tilittämänsä tai jauhettavaksi vastaanottamansa viljan määristä.

13 §. Pykälä sisältää säännökset siitä, miten tulisi menetellä maksuvelvollisen jättäessä noudattamatta 12 §:ssä mainitut velvollisuutensa. Maatilahallituksen tulisi velvoittaa maksuvelvollinen suorittamaan vientikustannusmaksu tai sen suorittamatta oleva osa. Pykälän 1 momentin mukaan suorittamatta jääneelle maksun määrälle määrättäisiin lisäksi maksunlisäystä momentissa säädetyllä tavalla.

14 §. Pykälän mukaan maatilahallitus määräisi vientikustannusmaksun arvion mukaan, jos maksuvelvollinen ei kehotuksesta huolimatta ole antanut 12 §:n 3 momentin mukaista ilmoitusta tai se ei ole korjattunakaan hyväk-

syttävä vientikustannusmaksun määräämisen perustana.

15 §. Pykälän mukaan maatilahallituksen tulisi korottaa vientikustannusmaksua, jos maksuvelvollinen on laiminlyönyt 12 §:n 3 momentin mukaisen ilmoituksen tekemisen säädetyssä määräjassa tai antanut sen olennaisesti vaillinaisena. Vientimaksua olisi korotettava uudelleen pykälässä mainitulla prosentilla, jollei maksuvelvollinen kehotuksesta huolimatta ja ilman hyväksyttävää estettä anna sanottua ilmoitusta tai antaa sen puutteellisenä. Vientimaksun määrä korotettaisiin kaksinkertaiseksi, jos maksuvelvollinen on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antanut olennaisesti väärän ilmoituksen.

16 §. Pykälä sisältää säännökset vientimaksun suorittamisesta ja määräämisestä täysin markoin sekä sen perimättä jättämisestä maksun tai maksunlisäyksen pienuuden takia.

17 §. Pykälä sisältää säännökset lain kiertämisen varalta. Maatilahallitus voisi määrätä vientikustannusmaksun arvion mukaan, jos jollakin toimenpiteellä pyrittäisiin vapautumaan maksuvelvollisuudesta.

18 §. Pykälässä olisivat säännökset maksulipusta, jonka maksuvelvollinen voisi saada.

19 §. Maksun perimisen osalta sovellettaisiin, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/61) ja sen nojalla on säädetty.

6 luku. Erinäiset säännökset

20 §. Pykälä sisältää säännökset muutoksenhausta maatilahallituksen nyt puheena olevan lain mukaan tekemään päätökseen. Valitusasia käsiteltäisiin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetyssä järjestyksessä. Vientikustannusmaksu olisi suoritettava valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

21 §. Pykälässä olisivat säännökset maksuvelvollisen laitoksen, kirjanpito- tai muistiinpanokirjan sekä muiden asiakirjojen tarkastuksesta.

22 §. Pykälässä säädettäisiin salassapitovelvollisuudesta laissa tarkoitettujen tehtävien suorittamisen yhteydessä. Tästä salassapitovelvollisuudesta voitaisiin poiketa pykälän 2 momentin mukaan rikoksen selvittämiseksi, 21 §:n mukaisen tarkastuksen yhteydessä tai

muutoksenhakuviranomaisen tutkiessa valitus-
ta.

23 §. Pykälässä olisi säännös virka-avusta.

24 §. Pykälä sisältäisi viittauksen rikoslain rangaistussäännöksiin.

25 §. Lain 22 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomittaisiin pykälän mukaan sakkoon.

26 §. Maatilahallitus voisi pykälän mukaan myöntää hakemuksesta lykkäystä vientikustannusmaksun suorittamiseen. Lykkäys voisi olla enintään yhden vuoden pituinen. Lykkäys edellyttäisi hyväksyttävän vakuuden asettamista. Lykkäysajalta perittäisiin vuotuista korkoa 10 prosenttia.

27 §. Lakiehdotuksen mukaisista päätöksistä ei perittäisi leimaveroa.

28 §. Pykälän mukaan tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta annettaisiin tarvittaessa asetuksella.

29 §. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulo-
lostasta.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

3. Säättämisjärjestys

Koska laki ehdotetaan olevaksi voimassa vuoden 1991 loppuun asti, lakiehdotus olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa enintään yhdeltä vuodelta kannettavaa veroa koskevassa säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Maataloustulolaisissa (736/89) tarkoitettuna markkinoimismaksuna on vuonna 1991 valtiolle suoritettava maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Vientikustannusmaksut katsotaan osaksi maataloustulolain 15 §:ssä tarkoitettua maataloustuottajien osuutta maataloustuotteiden vientikustannuksista.

2 §

Tässä laissa tarkoitettuja vientikustannusmaksuja ei oteta maatalouden kustannuksina huomioon maataloustulon kehittämiseksi laadittavassa laskelmassa.

3 §

Kun eduskunnalle on annettu esitys maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksun muuttamisesta tai väliaikaisesta poistamisesta, valtioneuvostolla on oikeus määrätä, että näistä tuotteista kannetaan esityksen mukainen vientikustannusmaksu tai että sitä ei väliaikaisesti kanneta.

Jos 1 momentin mukaisesti kannettu vientikustannusmaksu on korkeampi kuin vahvistettu maksu, erotus on hakemuksetta palautettava maksuvelvolliselle. Maksuvelvollisen on palautettava kyseinen erotus edelleen hakemuksetta 12 §:ssä tarkoitettulle tuottajalle.

2 luku

Maidon vientikustannusmaksu

4 §

Velvollinen suorittamaan maidon vientikustannusmaksua on jokainen, joka harjoittaa Suomessa meijeriliikettä.

Meijeriliikkeellä tarkoitetaan tässä laissa meijeriä ja muuta maidonjalostusta harjoittavaa laitosta, jossa pääasiassa maidosta tai sen

aineosista valmistetaan elintarvikkeiksi tarkoitettuja maitotuotteita. Maatilatalouden tai kotitalouden yhteydessä tilan omasta maidosta tapahtuvaa maitotuotteiden valmistusta ei kuitenkaan pidetä maidonjalostuksena, ellei se tapahdu teollisessa laajuudessa.

5 §

Maidon vientikustannusmaksu on 0,8 penniä maidontuottajalta vastaanotetun maidon rasvapitoisuusprosentin kymmenesosalta maidon 3,7 prosentin rasvapitoisuuden ylittävältä osalta.

Maidon vientikustannusmaksua määrättäessä maidoksi katsotaan myös kerma. Kerma muunnetaan maidoksi kertomalla siihen sisältyvien rasvakilojen tai rasvalitrojen määrä luvulla 23. Maidoksi muunnetun kerman rasvapitoisuutena pidetään 4,3 prosenttia.

Maidon rasvapitoisuuden määrittämisessä noudatetaan, mitä tuottajamaidon samahintaisuudesta sekä laatu- ja koostumushinnoittelun perusteista annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (1263/89) määrätään.

3 luku

Sianlihan vientikustannusmaksu

6 §

Velvollinen suorittamaan sianlihan vientikustannusmaksua on jokainen, joka harjoittaa Suomessa teurastamoliikettä.

7 §

Sianlihan vientikustannusmaksu on kultakin teurastamoliikkeen harjoittajan teurastaman sian lihakilolta 20 penniä, jos ruho painaa enintään 76 kiloa ja 60 penniä, jos ruho painaa yli 76 kiloa. Vientikustannusmaksun perusteena oleva kilomäärä määräytyy ruhopainon perusteella.

Sianlihan vientikustannusmaksua ei suoriteta sianlihan tuottajan oman talouden tarvetta varten palautettavasta sianlihasta eikä teurastamossa hylätystä sianlihasta.

4 luku

Viljan vientikustannusmaksu

8 §

Viljakauppalaissa (580/78) tarkoitettu viljaliike (*viljaliike*) ja siementavaran kaupasta annetussa laissa (669/75) tarkoitettu maatilahallituksen luvan saanut pakkaaja ovat velvolliset suorittamaan vehnän, rukiin, ohran ja kauran vientikustannusmaksua.

9 §

Vehnän ja rukiin vientikustannusmaksu on 20 penniä viljaliikkeen ostamalta tai myyntitarjoitukseen vastaanottamalta viljakilolta. Vastaavasti ohran ja kauran vientikustannusmaksu on 10 penniä viljakilolta.

Vientikustannusmaksua ei suoriteta viljasta, joka ostetaan tai vastaanotetaan jauhettavaksi toiselta 8 §:ssä tarkoitetalta maksuvelvolliselta.

Edellä 1 momentista poiketen muun rukiin kuin siemeneksi myytävän rukiin vientikustannusmaksu on 1 päivästä heinäkuuta 1991 alkaen 80 penniä kilolta. Jos viljelijän rukiista saama hinta vientikustannusmaksun vähentämisen jälkeen kuitenkin alittaa myyntihetkellä voimassa olevan vientikustannusmaksulla alennetun ohran kausiporrastetun tavoitehinnan, vientikustannusmaksua on alennettava alitusta vastaavalla määrällä, kuitenkin enintään 80 pennillä kilolta.

10 §

Viljan vientikustannusmaksun suuruutta määrättäessä pidetään perusteena kosteudeltaan 15 prosenttiseksi muunnettua viljaa. Valtion viljavaraston mautiloilla varmuusvarastoitavan viljan vientikustannusmaksun perusteena käytetään tilityksen mukaista viljamäärää.

5 luku

Vientikustannusmaksun periminen

11 §

Vientikustannusmaksun määräämisestä, maksuunpanosta ja kannosta huolehtii maatilahallitus.

12 §

Maksuvelvollisen on oma-aloitteisesti suoritettava vientikustannusmaksu kunkin kalenterikuukauden aikana vastaanottamastaan maidosta, teurastamastaan sianlihasta taikka tilit-

tämästään tai myyntitarjoitukseen jauhettavaksi vastaanottamastaan viljasta maatilahallituksen postisiirtotilille viimeistään seuraavan kalenterikuukauden 25 päivänä.

Maksuvelvollisen on vähennettävä maidon, sianlihan tai viljan vientikustannusmaksua vastaava määrä tuottajalle tuotteesta maksettavasta hinnasta.

Maksuvelvollisen on kunkin kalenterikuukauden 25 päivään mennessä tehtävä maatilahallitukselle ilmoitus edellisen kalenterikuukauden aikana vastaanottamansa maidon, teurastamansa sianlihan taikka tilittämänsä tai jauhettavaksi vastaanottamansa viljan määräästä.

13 §

Jos maksuvelvollinen ei suorita vientikustannusmaksua määräajassa tai suorittaa sitä liian vähän, maatilahallituksen on määrättävä suoritamatta oleva määrä maksettavaksi. Lisäksi maksuvelvollisen on maksettava laiminlyödylle määrälle maksunlisäystä 1 markka 50 penniä kultakin täydeltä sadalta markalta jokaiselta alkavalta kalenterikuukaudelta sen kuukauden alusta, jona vientikustannusmaksu olisi tullut suorittaa 18 §:ssä tarkoitettuun maksulippuun merkittyä eräpäivää edeltävän kuukauden loppuun, tai jos vientikustannusmaksu on jo suoritettu, suorituspäivää edeltävän kuukauden loppuun.

Vientikustannusmaksua ei kuitenkaan saa määrätä maksettavaksi, jos kolme vuotta on kulunut siitä, kun maksu olisi tullut suorittaa.

14 §

Jos 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei ole kehotuksesta huolimatta tehty tai täydennetty taikka se on täydentämisestä huolimatta niin puutteellinen, että sitä ei voida hyväksyä vientikustannusmaksun määräämisen perusteeksi, maatilahallituksen on määrättävä vientikustannusmaksu arvion mukaan.

15 §

Maatilahallituksen on määrättävä vientikustannusmaksu korotettavaksi enintään 20 prosentilla, jos maksuvelvollinen on ilman pätevää syytä laiminlyönyt 12 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen tekemisen määräajassa tai antanut sen olennaisesti puutteellisena. Jos hän kehotuksesta huolimatta edelleen ilman hyväksyttävää estettä jättää ilmoituksen kokonaan

tai osaksi tekemättä, on vientikustannusmaksua korotettava vielä enintään 20 prosentilla.

Jos maksuvelvollinen on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ilmoituksessa antanut olennaisesti väärän tiedon, on maksu määrättävä korotettavaksi enintään kaksinkertaiseksi.

16 §

Vientikustannusmaksu määrätään täysin markoin jättämällä yli menevät pennit lukuun ottamatta. Vientikustannusmaksua tai maksunlisäystä, joka on 100 markkaa pienempi, ei peritä.

17 §

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on vientikustannusmaksua määrättäessä meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeata muotoa. Milloin johonkin toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että maksun suorittamisesta vapauduttaisiin, maatilahallitus voi määrätä vientikustannusmaksun arvion mukaan.

18 §

Vientikustannusmaksun määräämistä koskevan päätöksen perusteella on maksuvelvolliselle tarvittaessa kirjoitettava maksulippu.

Päätös ja maksulippu on toimitettava maksuvelvolliselle tiedoksi siinä järjestyksessä kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) säädetään erityistiedoksiannosta. Päätös ja maksulippu voidaan kuitenkin toimittaa maksuvelvolliselle myös kirjatussa kirjjeessä postitse.

19 §

Suorittamatta jääneen vientikustannusmaksun perimisessä noudatetaan, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

6 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Maatilahallituksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siinä järjestyksessä kuin muutoksenhaus-

ta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös maatilahallitukselle, jonka on lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Vientikustannusmaksu on suoritettava valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Jos vientikustannusmaksu on valituksen johdosta poistettu tai sitä on alennettu, maatilahallituksen on palautettava liikaa suoritettu määrä hakemukset asianomaiselle.

21 §

Maksuvelvollisen on maatilahallituksen kehotuksesta esitettävä maatilahallituksen tai sen määräämän asiantuntevan ja esteettömän henkilön tarkastettavaksi laitoksensa, kirjanpito- tai muistiinpanokirjansa sekä niihin kuuluvat tositteet, sopimukset, kirjeenvaihto ja muut asiakirjat.

Maksuvelvollisen on annettava tarkastusta suorittavalle henkilölle tiedot, jotka ovat tarpeen maksun määrää selvittäessä, sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa.

22 §

Se, joka on tässä laissa säädettyä tehtävää suorittaessaan saanut tietoja yksityisen henkilön tai yhteisön liike- tai ammattisalaisuudesta taikka taloudellisesta asemasta, ei saa niitä luvottomasti ilmaista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja voidaan kuitenkin antaa syyttäjä- tai poliisiviranomaisille rikoksen selvittämistä varten, 21 §:ssä tarkoitettulle henkilölle tämän lain mukaisen tehtävien suorittamista varten sekä muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa asiassa.

23 §

Ulosotonhaltija ja poliisi ovat velvollisia antamaan virka-apua tässä laissa tarkoitetuissa asioissa.

24 §

Rangaistus vientikustannusmaksun lainvastaaisesta välttämisestä ja sen yrittämisestä säädetään rikoslain 29 luvun 1—3 §:ssä.

25 §

Joka rikkoo tämän lain 22 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa, on tuomittava, jollei rikko-

mus ole vähäinen, maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksua koskevan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta sakkoon.

Virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rangaistus rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

26 §

Maatilahallitus voi erityisen painavista syistä myöntää lykkäystä vientikustannusmaksun suorittamiseen enintään yhdeksi vuodeksi. Lykkäyksen edellytyksenä on, että maksun suorittamisesta annetaan hyväksyttävä vakuus. Maksulle, jonka suorittamiseen myönnetään lykkäystä, peritään lykkäysajalta vuotuista korkoa 10 prosenttia.

27 §

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä ei peritä leimaveroa.

28 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

29 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991 ja se koskee vuoden 1991 aikana maidosta, sianlihasta ja viljasta suoritettavia vientikustannusmaksuja.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo T. Pohjala*